

Felavatták a Csonka testvérek emléktábláját

Alsóvároson, a Földműves utca 8. szám alatt áll az a ház, melyből egykor elindult a hírnév felé Tsonka Vince kovácmester két fia, Csonka Ferenc és Csonka János. A ház falára — a Dél-Magyarország korábbi kezdeményezését felkarolva — emléktáblát helyezett a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének szegedi intéző bizottsága és a III. kerületi tanács végrehajtó bizottsága.

Kedden ünnepélyesen avatták fel az emléktáblát. Az ünneplők között megjelent Tombácz Imre, a Hazafias Népfront Szeged városi elnökségének elnökhelyettese, valamint a Csonka család több tagja is, köztük dr. Csonka Pál Kossuth-díjas építészprofesszor. Eljöttek Budapestről a Kismotor- és Gépgyár, a volt Csonka-féle üzem küldöttei is Kovács Jenő főmérnök vezetésével, aki az ugyancsak eljött Schumi Nándorral és Grega Jánossal hosszú évekig együtt dolgozott Csonka Jánossal, gyáruk alapítójával. Küldöttségükben a KISZ-isták is képviseltették magukat. Az avatásra összegyűlt közönség között szép számmal jelentek meg a Déry Miksa Gépipari Technikum növendékei is.

Az emléktábla előtt dr. Bátyai Jenő, az MTE SZ műszaki titkára, Blaskovits Zoltán, az MTE SZ intéző bizottságának elnöke, Markos Károly, a III. kerületi tanács vb titkára és dr. Csonka Pál Kossuth-díjas professzor

(Liebmann B. felv.)

A Csonka testvérek emléktáblájának avatásán: dr. Bátyai Jenő, az MTE SZ műszaki titkára, Blaskovits Zoltán, az MTE SZ intéző bizottságának elnöke, Markos Károly, a III. kerületi tanács vb titkára és dr. Csonka Pál Kossuth-díjas professzor

ság nevében. Az MTE SZ nyi téri klubjában ünnepi koszorútát Blaskovics Zoltán, az intéző bizottság elnöke helyezte el a ház falán. Az ünnepség után a Földműves utca 8. számú ház jelenlegi gazdája, Sánta Miklós, az Új Élet Termelőszövetkezet tagja vendégül látta a résztvevőket. Délután az MTE SZ Széche-

Étolaj műanyagban, cipőkrém tubusban

Az Élelmezésügyi Minisztériumban újszerű kezdeményezés indult, amellyel egyrészt az élelmiszeripari termékek korszerűsítését, másrészt a közönség igényeinek jobb kielégítését igyekeznek megvalósítani. A minisztériumban rendszeresen tartanak bemutatóval egybekötött házi anketákat, amelyek egy-egy iparág termék-választékát, gyártmányainak minőségét bírálják meg az élelmezésügy és a kereskedelem illetékes szakemberei.

A napokban a növényolajipari, a kozmetikai és a háztartás-vegyipari termékek kerültek „terítékre”, a bíráló bizottság elé. A „zsűri” döntése sok újdonságot ígér a lakosságnak.

Elhatározták egyebek között, hogy a 0,75 literes étolaj 1966-ban már nem üvegben, hanem műanyagpalackban, eldobó csomagolásban kerül forgalomba. Emellett továbbra is megmarad a 3 decis különleges minőségű étolaj. A bíráló megállapította, hogy a margarink minősége javult ugyan, de a „Ligát” és a „Vénust” a következő években még finomabbá kell tenni. Ezenkívül újdonságként bevezetik a vajzszerűbb teamargarin gyártását, s kidolgozzák a tej-margarint.

A mosószappant fokozatosan felváltják a korszerű szintetikus mosóporok, a külföldi gyártmányokkal egyenértékű, nagy aktívanyag tartalmú, szennyszűrő képességű mosószerek.

Már a közeljövőben csökkenik az azonos minőségű pipereszappanok feleslegesnek talált nagy választékát, viszont egy új, magas illattartalmú parfümszappan bevezetését határozták el. A szintetikus alapanyagú fehérneműk, ingek elterjedé-

sével felmerült az igény az ilyen fehérneműk fehérítésére is, s erre ugyancsak készítenek megfelelő szert. A vállalat korszerűsíti a jelenleg forgalomban levő szűrőszereit és cipőkrémeket. A cipőkrémek csomagolásánál előtérbe kerül a tetszetősebb, s a doboz felnyitásából adódó bosszúságokat megszüntető tubus. Az igényeket figyelembe véve az ajándékozási lehetőségek növelésére bővítik a kozmetikai díszdobozok választékát.

Örök szerelmek

A Szegedi Irodalmi Színpad új műsora

Két-háromhavonként egy-egy új bemutató: ez volt eddig, hosszú évek óta, a Szegedi Irodalmi Színpad gyakorlata. Legújabb műsorát viszont szokatlan gyorsasággal hozta tető alá az együttes. Az október 25-i nagysikerű kubai összeállítás előadása óta alig telt el három hét, s hétfőn este már az új műsort láthatjuk a Móra Ferenc Művelődési Otthonban. Talán ez a gyorsaság, ez a sietség okozta, hogy ez az Örök szerelmek címmel bemutatott világirodalmi összeállítás színvonalban és sikerben is alatta maradt nemcsak a kiemelkedő kubai műsornak, hanem a színpad átlagos teljesítményének is.

Mindenekelőtt: a versek válogatásából, összeállításából hiányzott a vezető, a központi gondolat. Szerelmes versekről lévén szó, valóban nem könnyű ilyen rendszere-

Csütörtökön autósorsolás

Az Országos Takarékpénztár november 18-án, csütörtökön rendezi a gépkocsinyeremény-betétkönyvek 18. sorsolását. A július 31-ig váltott 5000 és 10 000 forintos gépkocsinyeremény-betétkönyvekre 205 autót sorolnak ki. Ezúttal Moszkvics—408, Skoda—1000 MB, Wartburg, Trabant, Simca—1000-es, Renault R—8 típusú gépkocsi jut a szerencsés betéteseknek. A vidékiek 106 nyereményautó várományosai. (MTI)

Dr. Bátyai Jenő emléktábla-avató beszéde

A szabadságharc évében, 1848-ban e házban született Tsonka Vince kovácmester és Dobó Ilona házasságából Csonka Ferenc, a kiváló természettudós, a szegedi paprikakultúra és közegészségügy fáradhatatlan munkása. Műegyetemi tanulmányainak elvégzése után ott maradt tanárságának, s miután a középiskolai tanári oklevelet is megszerezte, 1877-től a szegedi állami főreáliskolában a vegytant, a természettant, a természetrajzot és a mennyiségtant tanította. Oktatásait Szegeden elsőknek ő vezette be a kémiai gyakorlatot. Emellett az 1884-ben általa létesített Városi Vegyvizsgáló Hivatalának — a mai Minőségvizsgáló Intézetnek — vezetője lett. Elsősorban élelmiszerek vizsgálatával és hamisításuk felderítésével, valamint a város érdekeit szolgáló technológiai kérdésekkel foglalkozott. Az élelmiszerek közül főként a szegedi paprika érdekelte, ez maradt mindvégig legalaposabban művelt munkaterülete. A paprikaminősítés ma is használatos módszerének alapja tőle származik, úgyszintén az idegen színezékek kimutatásának analitikai módszere is. Szakirodalmi munkásságát számos jelentős dolgozat, valamint a Városi Gázával közösen írt „A szegedi paprika és a szegedi paprikakereskedelem” című könyve reprezentálja.

Hírlapi cikkeiben és a nagyközönség részére tartott előadásaiiban lelkes művelője volt a kémia, a táplálkozástudomány népszerűsítésének. Kémikus-hivatásában széles látókörű, sokoldalú szakember volt. Ez a képessége tette elsősorban alkalmassá az igen változatos feladatkörű városi vegyész hivatalt vezetésére. A vele ismeretségben volt kortársai és hivatali munkatársai „szelíd lelkületű és bölcs mérsékletű” emberként tisztelték, aki nyílt, közvetlen modorával, határozott egyéniséggel egy sok barátot szerzett magának, hivatalának és iskolájának.

Szintén innen, az Alsóváros főutcájából indult a kis szegedi kovácmester hetediknek született, legkisebbik gyermeke, Csonka János. Édesapja műhelyéből magával vitte a gépszerkesztői szemléletet, s mint a motorgyártás magyarországi úttörője, a műszaki haladás lángelméje jutott el a világhírig. A „gépépítő” mester fia itt látta meg e szakma szépségeit, itt sajátította el az első ismereteket, amelyek későbbi pályafutása során is biztos alapokat adtak munkásságához. A 19 éves fiatalember szűknek érezte a szülői házat és terhesnek a korabeli elmaradott szegedi viszonyokat. Érezte, hogy több is telik tőle. Ezért tudásszomja apja műhelyéből előbb a Alföld-Fiumei Vasút szegedi műhelyébe, majd a MÁV budapesti fűtőházába hajtja. Közben állandóan tanul, és behatóan tanulmányozza a gőzgépek és gőzmozdonyok szerkezetét. Tanulmányainak kiegészítésére itthon csak korlátozott lehetőségek álltak rendelkezésére, tanulmányútra megy Nyugat-Európába, Bécsbe, Zürichbe, majd Párizs-

ba. Párizsban megismerve a francia gépipari technikát, Londonban, majd Anglia egyéb ipari központjaiba látogatott el.

Csonka János a műegyetemi gépiparműtani tanszék tannühelyének vezetői állását 1877-ben — harminckét pályázó közül — 25 éves korában nyerte el. Ebben a munkakörben majd fél évszázadig maradt. Hamarosan szép eredményeket ért el. Megalkotta az első magyar gázmotort, 1884-ben benyújtotta a három lóerős gáz- és petróleummotor szabadalmát. A Csonka-féle motor, összehasonlítva korabeli motorokkal, a kétütemű gépek között a legjobb. Jelentős alkotása a Bánkival együtt készített gázkalapács. Bánki és Csonka az új motorukkal folytatott kísérletezésük közben, 1893-ban „Újítások petróleummotorokon” címmel találmányi igényt jelentettek be. A szabadalmi beadvány „a gép petróleummal történő táplálására szolgáló készülék”, a porlasztót és a gép különleges szabályozó szerkezetét említi találmányként. A világ első benzinporlasztóját magába foglaló motor kísérleti példánya ma a Közlekedési Múzeumban hirdeti Szeged nagyszerű fiának alkotó nagyságát.

Munkája során rengeteg gép születik. 1900-ban készíti el a posta részére a motoros levélgyűjtő triciklit; ezen alkalmazta hazánkban először szerkezeti anyagként az alumíniumot. 1904-ben gépkocsikat készített. Az első autóbuszok konstrukciói szintén Csonka János munkái. Nyugalomba vonulása után, 73 éves korában rendezte be gépműhelyét, amely olyan szép fejlődésnek indult, hogy hamarosan gyár lett belőle.

A két testvér munkáját nagyra becsülték, mert szívós akaratúval, lankadatlan szorgalommal érték el eredményeiket. Ebből a tipikusan alföldi környezetből származott testvérek annak az apának a házából, akinek életeleme volt az alkotó munka, nagy becsúddal és tudásszomjjal gazdagították tudományos eredményeink tárházát. Rajongó lelkesedéssel, szakmájuk fanatikus szeretetével és megbecsülésével, erejük megfeszítésével dolgoztak, és külföldi viszonylatban is nagy jelentőségű módszerekkel, újításokkal, találmányokkal és konstrukciókkal öregbítették hazánk tekintélyét.

Csonka János emlékét alkotásain kívül az Országos Műszaki Könyvtár előcsarnokában elhelyezett mellszobrára és Diósgyőr egyik utcájának neve örökíti meg. E két kiváló alkotóról szülővárosuk maradandóan ezideig nem emlékezett meg. Most pótoljuk ezt az adósságot, s egyben példaképként állítjuk Csonka János és Csonka Ferenc alkotói nagyságát a mai kor szakemberei és ifjúsága elé. Ha fontos volt valamikor a műszaki haladás, a természettudományi ismeretek gyakorlati alkalmazása, akkor korunkban, amikor a tudomány egyre inkább közvetlen termelőerővé válik, különösen az.

Hasznos változások a szabószövetkezetben

A női és férfiszabó részlegek nyári fuziója után ismét jelentős változásoknak néz elé a szegedi szabó kisipari szövetkezet. A jövőtől szolgáltató egységek útja januárban elvált a készáru-termelő részlegektől; előbbiek a jövőben a Kisipari Szövetkezetek Csongrád megyei Szövetségéhez, utóbbiak változatlanul az Országos Ruházati Kisipari Szövetséghez tartoznak majd.

A hasznos és régóta esedékes intézkedés eredményeként minőségi ugrás

ígérkezik a szövetkezet szolgáltató tevékenységében. A cél: a vállalási határidők rövidítését, az anyagellátás javítását, a kifogástalan munkát korszerűsítéssel és gépesséssel segít elérni a KISZÖV. A fejlesztés különösen szükséges a férfiszabók egyes műhelyeiben, de a szövetkezeti fejlesztési alap összegeiből máshol is modernebb gépek, korszerűbb berendezések állnak majd munkába, hogy a lakosság igényeinek megfelelően gyorsan és jól dolgozhassanak a szegedi szabók.

Elkészült a tudományegyetem műszerkatasztere

A József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karán már évek óta működik egy műszerbizottság, mely javaslattevő szervként számolt be a dékárnak a kar gazdasági ügyeiről. Az idei tanévben dr. Szabó Zoltán akadémikus, az egyetem rektora kiterjesztette ezt a kezdeményezést mindhárom karra. A megalakult Egyetemi Műszerbizottság elnöke dr. Grasselly Gyula egyetemi tanár, a TTK dékánhelyettese. Állandó tagjai: dr. Dombi József, dr. Kiss László adjunktusok, valamint dr. Zsoldos Ferenc tudományos munkatárs a különböző szaktudományokat, a fizikát, kémiát és biológiát képviselik.

A műszerbizottság elsőrendű feladata az egyetemi műszer- és gépbeszerzések koordinálása az oktatási és kutatási érdekek, valamint a takarékosági előírások figyelembevételével, illetve összeegyeztetésével. Feladata továbbá az intézetek közötti együttműködés elősegítése. Az MB tehát kettős funkciót tölt be. Egyrészt áttekinti az egyes egyetemi intézetek igényeit, felméri műszerkészletüket, javaslatokat tesz a műszerbeszerzési keretek felosztására — tehát gazdasági munkát végez. Ennek során

készítenek el egy leltárt — az úgynevezett műszerkatasztert — a számításhoz jövő egyetemi használatban levő műszerekről. Jelenleg ott tartanak, hogy jegyzékből vették az összes műszert, s már csak a jegyzék sokszorosítása van hátra, hogy megküldhessék ezt a kataszttert az összes intézet számára.

Az MB másik funkciója ezzel kapcsolatosan az, hogy az egyes tanszékek számára szakmailag szorosabb együttműködési lehetőséget teremtsenek. A kataszter alapján a különböző tanszékek pontosan tájékozódhatnak arról, hogy mely intézetekben milyen műszerek, berendezések vannak és ezek alapján milyen vizsgálati lehetőségek állnak rendelkezésre, problémáikkal hova fordulhatnak.

A közönség igényének kielégítésére

gyakorló úszó tanfolyam

indul f. hó 25-től vállalatunk gőzfürdőjében, heti 3 alkalommal, 12 éves korig. Szakképzett vezető irányítása és ellenőrzése biztosított!

Felvilágosítás, jelentkezés a központi irodában (Lenin körút 24.).

x K 501

Szegedi Fürdők és Hőforrás V.

Legszebb ajándék a fénykép!

A Fényképező Szövetkezet műterméiből — Kárász u. 7., Széchenyi tér 7., Lenin krt. 44.

S. 18 697

Sárgarépa

takarmányozási célra eladó az újszegedi Hajdás Tsz-nél, Békert u. 120.

k. 2710